

วิจารณ์หนังสือ : Book Review

เมืองไทยจะวิกฤต ถ้าคนไทยมีศรัทธาวิปริต*

Thailand will be Crisis if Thai People have a Faith in Warp

ชื่อผู้เขียน: พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Author: Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto)

กาญจนา หานศรีวรพงษ์ และพระมหามิตร จิตปัญโญ

Kanjana Hansriworapong and Phramaha Mit Thitapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kaikan2007@hotmail.com

1. บทนำ

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือประเภทศีลธรรมที่น่าสนใจ เนื่องจากมีเนื้อหาที่สามารถให้ความรู้กับผู้อ่านในแง่ของความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนตามหลักพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องสร้างศรัทธาด้วยปัญญาอันจะยังประโยชน์กับผู้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรม คำสอนที่ตรงตามพุทธบัญญัติแก้ไขปัญหาคาใจเห็นผิดในหมู่ชาวพุทธที่ไม่เข้าใจในหลักธรรมคำสอนที่แท้จริง ทำให้ผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตแก้ไขความเข้าใจผิด ความหลงงมงาย ตลอดจนการกล่าวอ้างคำสอนที่ไม่ใช่หลักพระพุทธศาสนา และเพื่อส่งเสริมให้มีการศึกษาหลักของพระพุทธศาสนา รักษาหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ที่ถูกต้องให้คงอยู่ยาวนานสืบไป

ดังนั้น ผู้วิจารณ์จึงมีความสนใจเนื้อหาสาระในหนังสือเล่มนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ว่า ผู้แต่งต้องการสื่อความหมายของคำว่า “เมืองไทยจะวิกฤต ถ้าคนไทย มีศรัทธาวิปริต” ในแง่มุมใด และโดยเนื้อความของคำว่า เมืองไทยจะวิกฤต นั้นวิกฤตอย่างไร และคำว่า ศรัทธาวิปริต นั้นคืออะไร

2. โครงสร้างของหนังสือ

เป็นหนังสือธรรมขนาดเล็ก จำนวน 90 หน้า มีเนื้อหากระชับรัดกุมไม่เยิ่นเย้อ สามารถอ่านโดยใช้เวลาที่ไม่มาก เหมาะสำหรับผู้ที่มีความสนใจใฝ่รู้ธรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง จุดเด่น

*ได้รับบทความ: 4 มกราคม 2561; ตอบรับตีพิมพ์: 15 สิงหาคม 2561

ของหนังสือเล่มนี้ก็คือ ชื่อเรื่องที่น่าสนใจและน่าติดตาม อ่านแล้วชวนให้คิดเป็นปริศนาว่า คำว่าเมืองไทยจะวิกฤตนั้นจะวิกฤตด้วยเรื่องอะไร และคนไทยที่มีศรัทธาวิปริตนั้นหมายถึง ศรัทธาอะไร ลักษณะของการมีศรัทธาวิปริตนั้นเป็นอย่างไร และเมื่อรวมความว่า “เมืองไทยจะวิกฤต ถ้าคนไทยมีศรัทธาวิปริต” ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายไปในแง่มุมใด แต่อย่างไรก็ตามข้อควรพิจารณาในรูปแบบของหนังสือเล่มนี้ ก็คือ ภาพบนหน้าปกของหนังสือมีการสื่อความหมายที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากภาพที่ปรากฏบนหน้าปกเป็นภาพที่ดูสับสนไม่มีการสื่อความหมายและความเข้าใจที่ชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับชื่อเรื่อง และจากการพิจารณาทั้งรูปภาพและชื่อเรื่องไม่มีการสื่อความหมายในทางธรรมเลย หากหนังสือเล่มนี้ไม่มีคำว่า “พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ผู้อ่านก็คงจะเดาไม่ออกว่าหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือสื่อธรรม

3. เนื้อหาโดยย่อ

เนื้อหา ในหนังสือเรื่องนี้ผู้แต่งได้บรรยายไว้หลายหัวข้อ ผู้วิจารณ์ได้อ่าน วิเคราะห์และสรุปรวมเนื้อหาไปตามลำดับขั้นตอนโดยย่อได้ ดังนี้

1. หัวข้อที่ 1 สังคมไทยกำลังใช้พระพุทธศาสนาเป็นที่ถ่ายทอดทุกข์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) กล่าวว่า ขณะนี้มีประชาชนกลุ่มหนึ่งใช้ศาสนาเป็นที่ถ่ายทอดทุกข์ ด้วยการปลอมเป็นพระเป็นชี ออกบิณฑบาตและเรียไรไปด้วย เหตุการณ์นี้เป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้นโยมจึงต้องรู้เท่าทัน หากชาวพุทธรู้ทัน รู้วินัย ของพระว่าพระเรียไรไม่ได้ ออกปากขอชาวบ้านไม่ได้ พระสงฆ์

ท่านห้ามขอ (P.A. Payutto, 2015 : 1- 4) ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับธรรม เกี่ยวกับศาสนา ต้องทำความเข้าใจกันให้มาก พระพุทธเจ้าได้ตรัสพุทธพจน์เตือนไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์นี้เราประพฤติ มิใช่เพื่อหลอกลวงคน เพื่ออานิสงส์คือลาภสักการะและชื่อเสียง แต่ที่แท้พรหมจรรย์นี้เราประพฤติเพื่อความสำเร็จมรรคาวัง เพื่อการละกิเลส เพื่อคลายกิเลส เพื่อดับกิเลส” พระพุทธองค์ทรงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อความสำเร็จมรรคาวังเพื่อปหานะ คือ การละ เพื่อวิราคะ คือ การคลายและเพื่านิโรธะ คือ การดับกิเลส แล้วสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าท่านได้ปฏิบัติอย่างไร เพื่ออย่างไรนี่คือสิ่งที่ควรระวัง การที่ชาวพุทธยกย่องนักบวชหรือภิกษุแล้วบำรุงมากเกินไป ก็เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่สมควรนุ่งห่มกาสาฬพัศตร์เข้ามาอาศัยกาสาฬพัศตร์ แล้วมาสอนธรรมปลอม ทำมาหากินได้ร่ำเงาของกาสาฬพัศตร์อย่างสะดวกสบายมีความเป็นอยู่อย่างเศรษฐกิจในเพศสมณะ (Inthasara, 2011 : 16 - 22)

ทัศนะของผู้อ่าน ความในตอนนี้ผู้แต่งอธิบายได้ชัดเจนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพุทธศาสนา ปัญหาที่เกิดขึ้น ท่านวิคิน อินทสระ กล่าวว่าเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับธรรมเกี่ยวกับศาสนาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งท่านผู้รู้ทั้งสองได้ชี้แจงให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงหลักการวิจิตต์ในการที่จะนับถือศรัทธาและเลื่อมใสบุคคลที่เป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนา ซึ่งก็คือพระภิกษุสงฆ์ ทำให้ผู้อ่านได้ความรู้ในการที่จะแยกแยะว่า แบบไหนคือพระภิกษุสงฆ์ตามธรรมวินัย เป็นภิกษุผู้ประพฤติตนอยู่ในศีล ทำหน้าที่ของพระได้อย่างถูกต้อง

ควรแก่การเลื่อมใสอุปถัมภ์บำรุง

2. หัวข้อที่ 2 รู้หลักแล้ว ศาสนาอยู่ที่ตัวเรา ไม่ต้องเอาศาสนาไปแขวนไว้กับใครพระพุทธเจ้าตรัสบอกว่า ตถาคตคือพระพุทธเจ้าทั้งหลายจะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ตาม หลักความจริงก็เป็นอยู่อย่างนั้นๆ ตถาคตเพียงแต่ค้นพบความจริงนั้นแล้วนำมาเปิดเผยแสดงแนะนำ เมื่อเรารู้ความจริงถึงความจริงแล้ว ความจริงก็อยู่กับเรา พระศาสนาอยู่กับเรา เราก็อยู่กับหลักความจริงนั้น ตัวหลักความจริงเป็นมาตรฐาน เป็นของจริงแท้แน่นอนเป็นตัวธรรมเป็นธรรมชาติ เมื่อจับหลักได้ก็ไม่แก่งไม่ไกวไปไหนเวลานี้คนไม่มีหลัก แก่งไกวไปตามกระแสข่าวเล่าลือ และกระแสค่านิยม เอาตัวไปผูกติดไว้กับบุคคล เอาศาสนาไปแขวนไว้กับบุคคล พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เราพึ่งตัวเองได้ ให้เราเป็นอิสระพระพุทธเจ้าไม่ให้ใครมาขึ้นต่อพระองค์ ตอนแรกเราอาจศรัทธาต่อพระองค์เพื่อจะได้ให้พระองค์นำเราเข้าสู่คำสอน เข้าสู่ความจริง แต่ในที่สุดเราจะต้องพึ่งตัวเองได้ (P.A. Payutto, 2015 : 7-10) พระพุทธศาสนา มองความจริงของโลกและชีวิตทั้งหมดว่าเป็นเรื่อง ของธรรมชาติที่มีอยู่และเป็นไปตามธรรมดาทุกๆ สิ่งอย่างเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คือ ความเป็นจริงของสิ่ง ทั้งปวง อนิจจัง แปลว่า ไม่เที่ยง มีความหมายว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงประเภทที่เป็นสังขาร คือมีเหตุปัจจัยปรุงแต่งนั้นมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่มีความคงที่ตายตัว ทุกขัง แปลว่า เป็นทุกข์ มีความหมายว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงประเภทสังขาร มีลักษณะที่เป็นทุกข์ มองดูแล้ว น่าสังเวชใจ ทำให้เกิดความทุกข์ใจแก่ผู้มีความเห็นอย่างแจ่มแจ้งในสิ่งนั้นๆ อนัตตา

แปลว่า ไม่ใช่ตัวตน มีความหมายว่าทุกสิ่งทุกอย่างทั้งประเภทที่เป็นสังขาร และมีใช้สังขาร ไม่มีความหมายแห่งความเป็นตัวตนหรือลักษณะอันใดที่จะทำให้เราถือเป็นหลักได้ว่าเป็นตัวเป็นตน ถ้าเราเห็นอย่างแจ่มแจ้งชัดเจนถูกต้องแล้ว ความรู้สึกที่ว่าไม่มีตัว ไม่มีตน จะเกิดขึ้นมาเองนี่คือความจริงของสิ่งทั้งปวง (Indapanno, 2009 : 35)

ทัศนะของผู้อ่าน ในมุมมองของปราชญ์ทางศาสนา มีความเห็นในเรื่องของหลักความจริงไปในแนวทางเดียวกัน คือ ความจริงที่เป็นธรรมดาของทุกสิ่ง พระพุทธเจ้าได้ทรงแนะนำทำให้เราเข้าใจหลักความจริง คือทรงพาให้เราเข้าถึงความจริงที่มีเป็นธรรมดาอยู่แล้วนั้น แล้วให้เราอยู่กับหลักความจริง ซึ่งในทัศนะของผู้อ่านเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ทราบว่เมื่อแยกแยะความเป็นพระจริงและพระปลอมได้แล้ว สิ่งที่ต้องรู้ต่อมาก็คือหลักธรรมคำสอนนั่นเอง

3. หัวข้อที่ 3 เห็นกับตา ไม่ต้องถามว่าเชื่อไหม : พึ่งศรัทธา เพื่อได้ปัญญาที่พาสู่อิสราภาพศรัทธาเป็นคุณสมบัติของพวกเราที่เป็นพุทธศาสนิกชนในเบื้องต้น แต่พระอรหันต์เป็นบุคคลที่ไม่ต้องมีศรัทธา ศรัทธาไม่เป็นคุณสมบัติของพระอรหันต์เพราะท่านขึ้นถึงระดับปัญญาารู้แจ้ง ซึ่งเลยชั้นศรัทธาไปแล้ว พระพุทธศาสนา คือ ความหลุดพ้นความเป็นไท ความที่ไม่ต้องอยู่ด้วยศรัทธาแต่เป็นการเข้าถึงด้วยปัญญา รู้ความจริงแจ้งประจักษ์แต่สำหรับพวกเราที่ยังไม่รู้แจ้งสัจธรรมถึงที่สุดยังจะต้องมีทั้งศรัทธาและปัญญาคู่กันไป ศรัทธาที่ถูกต้องก็คือต้องมีปัญญาช่วยตรวจตรา ถ้าปฏิบัติได้ดีศรัทธาจะช่วยให้มีทิศทางการแสวงปัญญาและ

สำหรับผู้แสวงปัญญานั้นให้มีความสุข อ่อนน้อม ถ่อมตนประคบตัวไว้ เพราะในการแสวงปัญญานั้น เราไม่ควรมุ่งมองในแง่ที่ว่าตนรู้แล้ว แต่ควรมองไปในด้านที่ตนยังไม่รู้ ซึ่งควรจะไป ศรัทธาของคนนั้นต่างกัน บางคนเป็นศรัทธาที่เชื่อโดยไม่มีเหตุผลเลยมลาย บอกให้เชื่อก็เชื่อ บางคนเชื่อเพราะถูกบังคับ บางคนเชื่อโดยใช้เหตุผล แต่การใช้เหตุผลก็มากบ้างน้อยบ้างไม่เท่ากัน แต่ทั้งหมดนั้นก็อยู่ในระดับของศรัทธาหรือความเชื่อทั้งนั้น พระอรหันต์ท่านถึงขั้นที่เห็นความจริงประจักษ์เองแล้วจึงไม่ต้องอยู่ด้วยความเชื่อ แต่สำหรับปุถุชนยังต้องอยู่กับความเชื่อ พุทธศาสนิกชนต้องการเข้าถึงความจริงที่ประจักษ์ที่ไม่ต้องเชื่ออีกต่อไป ในขณะที่เรายังไม่เข้าถึงความจริงนั้น เราใช้ความเชื่อชนิดที่มีเหตุผลมาเป็นเครื่องมือ เพื่อจะเข้าถึงความจริงที่ไม่ต้องเชื่อต่อไป เราไม่ต้องการความเชื่อชนิดที่มลาย ฉะนั้นเราจะต้องมีหลักในใจแล้วก็จะเป็นคนมีเหตุผล ไม่มลาย นี่เป็นลักษณะของศรัทธาในพระพุทธศาสนา (P.A. Payutto, 2015 : 11-15)

คำว่า ศรัทธา คือความเชื่อ ความเชื่อที่ดีต้องประกอบไปด้วยปัญญา การใช้ “กาลามสูตร” เป็นเครื่องตัดสินจะช่วยให้หมดปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อ กาลามสูตร มีใจความว่า อย่างเชื่อเพราะเหตุ 10 อย่าง คือ เพราะฟังตามกันมา เพราะปฏิบัติตามกันมา เพราะกำลังเล่าลืออยู่กระฉ่อน เพราะอ้างได้ว่ามีในปิฎก เพราะมีเหตุผลทางตรรก เพราะมีเหตุผลทางปรัชญา เพราะการตรึกตามอาการ (สามัญสำนึก) เพราะทนได้ต่อความเห็นของตน เพราะผู้พูดมีลักษณะน่าเชื่อ และเพราะเห็นว่าสมณะเป็นครูของเรา แต่ให้เชื่อโดยการรู้

ประจักษ์อยู่แก่ใจว่า เป็นเช่นนั้นเอง เช่นว่า โลกะ โทสะ โมหะ เป็นสิ่งเลวร้าย โดยไม่ต้องเชื่อแม้แต่พระศาสดา (Thamapramooth, 2006 : 5)

ทัศนะของผู้อ่านความในตอนนี้ ผู้แต่งได้แนะนำพุทธศาสนิกชนให้มีศรัทธาเป็นเบื้องต้น โดยศรัทธาหรือความเชื่อ นั้น ต้องประกอบไปด้วยปัญญา ศรัทธา ในที่นี้ก็คือ หลักคำสอนในเรื่องกาลามสูตรคือ อย่างปลงใจเชื่อด้วยหลัก 10 ประการ จนกว่าจะารู้และเห็นด้วยตนเอง ซึ่งในเบื้องต้นปุถุชนต้องใช้ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผลมาเป็นเครื่องมือ เพื่อจะเข้าถึงความจริงที่ไม่ต้องเชื่อต่อไป ผู้แต่งได้อธิบายคำว่า ศรัทธาให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นและเป็นการตอบคำถามที่ผู้แต่งเขียนไว้ว่า “เห็นกับตา ไม่ต้องถามว่าเชื่อไหม” แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้แต่งในการเก็บประเด็นต่างๆ ที่บรรยายไล่เรียงได้อย่างต่อเนื่องน่าสนใจ

4. หัวข้อที่ 4 สงฆ์และหลักการเป็นฐานของบุคคล บุคคลทำสงฆ์ให้งามเพราะทำตามหลักการเพื่อรักษาประโยชน์สุข พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งอิสรภาพ พุทธศาสนิกชนมีเสรีภาพในการใช้ปัญญา ไม่ต้องขึ้นแม้ต่อองค์พระพุทธเจ้า พระภิกษุได้ชื่อว่าเป็นตัวแทนของสงฆ์ เป็นตัวแทนแห่งสถาบันที่ธำรงรักษาธรรมไว้ให้แก่สังคม เราเคารพธรรม เราจึงเคารพสงฆ์ที่รักษาธรรมนั้นและเคารพพระภิกษุที่เป็นตัวแทนของสงฆ์ เราไม่นับถือพระสงฆ์ เพราะเห็นว่าท่านเป็นผู้มีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ มีฤทธิ์เดช หรือเป็นผู้วิเศษ ที่จะมาดลบันดาลอะไรให้เรา พระพุทธเจ้าให้ถือธรรมวินัย คือ หลักธรรมและหลักวินัยที่ทรงแสดงและบัญญัติไว้เป็นพระศาสดา ให้มาตรฐานอยู่ที่ตัวหลักธรรมวินัย

และผู้ที่จะรักษาระณวินัยนี้ไว้ คือ สงฆ์ส่วนรวม ไม่ใช่บุคคลผู้ใดคนหนึ่ง เมื่อบุคคลปฏิบัติตามหลัก การก็เป็นส่วนร่วมที่ทำให้สงฆ์ทั้งหมดมีความมั่นคง ดำรงอยู่ด้วยดี และประโยชน์ก็จะเกิดแก่แต่ละคน ที่เป็นส่วนร่วมในสงฆ์นั้น (P.A. Payutto, 2015 : 16-19)

สิ่งที่ชาวพุทธควรที่จะเข้าถึงก็คือ พระธรรม ให้เข้าถึงพระธรรมก่อน ยึดพระธรรมเป็นหลัก เอาไว้ เมื่อเรารู้สึกว่าได้พระธรรมเป็นที่พึ่งหลักแล้ว ก็จะไม่หวั่นไหวในเรื่องของศาสนา เพราะว่าตัว ศาสนาที่แท้จริงคือ พระธรรม พระธรรมวินัยเป็น ศาสดาแทนพระองค์ (Inthasara, 2011 : 29) ชาวพุทธจะต้องเอาหลักธรรมวินัยเป็นพระศาสดา ศึกษาให้รู้ให้ เข้าใจความจริงแล้ว ธรรมวินัยนี้จะเป็นมาตรฐานตัดสินบุคคล ไม่ใช่เอาพระศาสนาไป แขนวไว้กับบุคคล ซึ่งเป็นการผิดหลักส่วนพระภิกษุ นอกจากถือพระธรรมวินัยเป็นหลักแล้วก็ต้องถือ สงฆ์เป็นใหญ่ เคารพสงฆ์ ให้ความสำคัญแก่สงฆ์ ทำการเพื่อประโยชน์แก่สงฆ์ส่วนรวม หลักการที่ พระพุทธเจ้าทรงให้ถือธรรมวินัยเป็นหลักและถือ สงฆ์เป็นใหญ่ไม่ให้ติดยึดตัวบุคคล ศรัทธาที่ยึด ติดต่อตัวบุคคลมีผลเสียคือบุคคลนั้นกลายเป็นตัว บังหลักหรือกันเราไม่ให้เข้าถึงหลัก ศรัทธาต่อ บุคคลจะต้องให้เป็นเครื่องนำเข้าสู่ธรรม เพื่อให้เรา เข้าถึงธรรมและอยู่กับธรรมด้วยปัญญา การอวด อูตริมนุสสรธรรม การบรรลุมรรคผลนิพพานเป็นจุด หมายในพระศาสนา แต่เมื่อบรรลุแล้วพระพุทธเจ้า ห้ามอวดเหตุผลก็คือเพราะคุณสมบัติเหล่านี้เป็น ของในใจ เป็นสิ่งที่คนอื่นไม่สามารถรู้ได้นอกจาก ผู้ที่บรรลุแล้วด้วยกัน และเมื่ออวดไปแล้วก็จะเกิด

การยึดตัวบุคคลเป็นสำคัญ ไม่ต้องพูดถึงการหลอกลวงแม้แต่ถ้าเป็นจริงบุคคลนั้น ก็กลายเป็นจุดรวม ของความสนใจ สงฆ์ก็จะหมดความหมาย พอพระ ศาสนาไปฝากอยู่กับคนอื่น เมื่อบุคคลนั้นมีอันเป็น อะไรไป ประชาชนก็ไม่เอาใจใส่ต่อพระศาสนา ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงไม่ให้ความสำคัญมาอยู่ที่ บุคคล (P.A. Payutto, 2015 : 19-23)

ทัศนะของผู้อ่าน ข้อความในบทนี้ สามารถ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกซาบซึ้งถึงความเป็นอัจฉริยะของ ผู้แต่งในการเรียงร้อยถ้อยคำเรียบเรียงเรื่องราว ได้เป็นอย่างดี เนื้อหาข้างบนนี้สามารถสร้าง จินตนาการในความหมายของการมีศรัทธาที่ต้อง ประกอบไปด้วยปัญญาได้ชัดเจน เนื่องจากได้ อธิบายขยายความให้เข้าใจหลักการในการเข้าถึง พระพุทธศาสนา การเคารพต่อหลักธรรมไม่ใช่ยึด ที่ตัวบุคคล ไม่ใช่เอาพระศาสนาไปแขวนไว้กับ บุคคล หรือเอาบุคคลมาตัดสินศาสนา ซึ่งเป็นการ ผิดหลักพุทธศาสนา การมีศรัทธาในตัวบุคคลนั้น ให้เป็นไปเพียงเพื่อใช้เป็นเครื่องนำเข้าสู่ธรรมและ อยู่กับธรรมด้วยปัญญาเท่านั้น

5. หัวข้อที่ 5 แยกให้ชัดเจนระหว่างพระ อริยะกับผู้วิเศษ ไม่ให้ความวิเศษหรือความดีพิเศษ ของบุคคลมารองประโยชน์สงฆ์และขวามการพัฒนาประชาชน การบรรลุธรรมเช่นความเป็น พระอริยะนั้น เป็นสภาพที่เกิดขึ้นภายในเฉพาะตัว คนอื่นรู้ไม่ได้ นอกจากผู้ที่บรรลุธรรมระดับเดียวกัน หรือสูงกว่า เพราะเหตุที่ชาวบ้านและหมู่หมาชน นั้นไม่อาจรู้ความเป็นพระอริยะหรือความเป็น พระอรหันต์ในตัวบุคคลที่อวดอ้างนั้นได้ว่าเป็นจริง หรือไม่ การอวดอ้างจึงเป็นช่องทางของการหลอ

หลวง ในเมื่อไม่อาจรู้ได้ว่าสิ่งทีอวดจะเป็นจริงหรือไม่ และคนส่วนมากก็ไม่เข้าใจหลักพระศาสนาที่จะเอามาวัดหรือตรวจสอบ จึงมีการเอาอิทธิฤทธิ์ความหลังมาหลอกกันได้ ท่านจึงไม่ให้อวดอ้างคุณพิเศษ แต่ให้ประชาชนใช้สติปัญญาเท่าที่ตนมีอยู่พิจารณา ด้วยวิจารณ์ญาณตรวจดูตามเหตุผลว่าท่านผู้ใดมีพฤติกรรมอาการที่ไม่เป็นที่ตั้งแห่งโลภะ โทสะ โมหะแล้วเลื่อมใสศรัทธาฟังธรรม ตลอดจนอุปถัมภ์บำรุงภายในขอบเขตที่จะไม่กลายเป็นการเอาพระศาสนามาตันอยู่ที่ตัวบุคคล แต่ให้บุคคลเป็นเครื่องนำเข้าสู่พระศาสนา และเป็นจุดเริ่มกระจายสู่สังคม ด้วยการปฏิบัติอย่างนี้ กิจการเพื่อความดำรงอยู่ของพระศาสนาก็จะดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอและตัวประชาชนก็จะพัฒนาไปด้วย การมีฤทธิ์เป็นคุณละเรื่องกับการหมกมิดเลส พระมีฤทธิ์ไม่จำเป็นต้องหมกมิดเลส และพระที่หมกมิดเลสก็ไม่จำเป็นต้องมีฤทธิ์ ผู้มีฤทธิ์บางที่ยังมีกิเลสมาก และเอาฤทธิ์มาใช้สนองกิเลสของตน จึงต้องแยกระหว่างพระอริยะกับผู้วิเศษ ความเป็นพระอริยะนั้นอยู่ที่คุณธรรม ความดี ละละกิเลส มีโลภะ โทสะ โมหะน้อยลง จนกระทั่งละกิเลสได้หมดเป็นผู้บริสุทธิ์มีคุณธรรมสมบูรณ์ก็เป็นพระอรหันต์ ส่วนความเป็นผู้วิเศษนั้นเราจะมองกันไปที่การมีฤทธิ์ มีอิทธิปาฏิหาริย์ ล่องหนหายตัวได้ บันดาลอะไรต่างๆ ได้ มีอำนาจจิตแรงกล้า ล่วงรู้วาระจิตของผู้อื่น ทายใจคนอื่นได้ (P.A. Payutto, 2015 : 27-33) การบรรลุคุณธรรมขั้นสูง รู้แจ้งเห็นจริง คือพระอริยะสงฆ์ที่ควรจะได้นำมาพิจารณาแยกแยะความเป็นพระอริยะกับผู้วิเศษ เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นหลักในการเรียนรู้พระพุทธศาสนาไม่ให้หลงผิดไปยึดติดกับผู้วิเศษที่

ไม่ใช่พระอริยะได้ (Thitapanyo, 2017 : 15) บุคคลที่ได้วิวัฒนาการ จนถึงที่สุดจะบรรลุภูมิแห่งความบริสุทธิ์ตามระดับปัญญาของบุคคล ผู้บรรลุภูมิธรรมแห่งความบริสุทธิ์ เรียกว่า พระอริยะเจ้า (Suphaseth, 2005 : 259)

ทัศนะของผู้อ่าน ในหัวข้อนี้ผู้แต่งได้อธิบายให้เข้าใจถึงความเป็นอริยะในตัวบุคคล ซึ่งงานเขียนของพระมหาโมกขัลโลภะ ฐิตปัญโญ ก็ให้ความเห็นถึงความเป็นอริยะของพระอริยะสงฆ์ไว้เช่นเดียวกัน ทำให้ผู้อ่านได้ความรู้และเข้าใจถึงความ เป็นอริยะบุคคล และสามารถแยกแยะความมีศรัทธาด้วยปัญญา ไม่หลงงมงายกับความมีฤทธิ์ในตัวบุคคล มีสติในการดำเนินชีวิตได้ในระดับหนึ่ง

6. หัวข้อที่ 6 ฤทธิ์ทำคนให้เป็นพระอรหันต์ไม่ได้ : แรงคิดและทำให้สัมฤทธิ์ อย่างม้วนอนคยฤทธิ์ จะผิดหลักชาวพุทธ หลักธรรมสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจในเรื่องนี้ได้ดี คือ ปาฏิหาริย์ 3 คือ การกระทำให้เกิดผลอย่างอัศจรรย์ 3 อย่าง คือ

1. อิทธิปาฏิหาริย์ ปาฏิหาริย์คือฤทธิ์หรือแสดงฤทธิ์ได้เป็นอัศจรรย์ เช่น เดินน้ำ ดำดิน ล่องหน หายตัวเหาะเหิน บันดาลอะไรต่างๆ
2. อาเทศนาปาฏิหาริย์ ปาฏิหาริย์ คือ การทายใจหรือรู้ใจคนอื่นได้เป็นอัศจรรย์ รู้ว่าคนอื่นกำลังคิดอะไร ต้องการจะทำอะไรเป็นต้น
3. อนุศาสน์ปาฏิหาริย์ ปาฏิหาริย์คือ คำสั่งสอน หรือสอนให้รู้เข้าใจและทำได้จริงเป็นอัศจรรย์ ชี้แจงอธิบาย ทำให้ผู้ฟังเกิดปัญญารู้ถึงความจริงได้ด้วยตนเอง

ปาฏิหาริย์ 2 อย่างแรก คือ ฤทธิ์และการดักใจทายใจได้นั้น พระพุทธเจ้าไม่ทรงสรรเสริญ

ไม่ทรงสนับสนุน ทรงสรรเสริญแต่ปาฏิหาริย์ข้อที่ 3 คือ อนุศาสนิปาฏิหาริย์

ฤทธิ์กำจัดกิเลสไม่ได้ ฤทธิ์ไม่ทำให้ความโลภ โกรธ หลง ลดน้อยลง ถ้าไม่ระวังจะทำให้กิเลสพุมากขึ้นด้วยซ้ำ ฤทธิ์ไม่ทำให้รู้เข้าใจสัจธรรม คือไม่ทำให้เกิดปัญญาที่จะรู้แจ้งความจริงของสิ่งทั้งหลายจึงไม่สามารถทำให้ใครให้เป็นพระอรหันต์ ในทางตรงข้าม อนุศาสนี คือ คำสอนที่แสดงธรรม แสดงความจริง ทำให้คนเกิดปัญญา รู้ความจริง เข้าถึงสัจธรรมได้ ทำให้คนละกิเลสได้ ทำให้ผู้ฟังนำไปปฏิบัติบรรลุธรรม เป็นพระอริยะ เป็นพระอรหันต์ได้ (P.A. Payutto, 2015 : 34-37) ประโยชน์ของปาฏิหาริย์มีน้อยมาก ผู้ที่เลื่อมใสเพราะเขามีปาฏิหาริย์นั้น ไม่ทำให้รู้ธรรมะได้ จึงไม่มีประโยชน์อะไร เมื่อไรผู้นั้นยอมฟังคำพูดที่เป็นอนุศาสนิปาฏิหาริย์ คือ การสั่งสอนด้วยการพร่ำสอนจึงจะรู้ธรรมะได้ แต่ทุกสิ่งมีปาฏิหาริย์อยู่ในตัวเอง ซึ่งไม่มีหรืออาจจะไม่รวมอยู่ในปาฏิหาริย์สามอย่างนี้ คือ ความจริงทุกอย่างย่อมมีปาฏิหาริย์อยู่ในตัวมันเอง ความจริงนี้หมายถึงความจริงชนิดที่จริงๆ จริงกัน โดยสมมุติ จริงกันโดยโวหารธรรมดาไม่รวมอยู่ในข้อนี้ โดยเนื้อแท้คือ ความจริงที่เป็นหลักธรรมะที่เป็นความจริงของธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจริงเรื่องที่จะดับทุกข์ ที่เรียกว่า อริยสัจ ความจริงที่เมื่อใครเข้าถึงแล้วมันดับทุกข์ได้ เราเรียกว่าความจริง จึงมีปาฏิหาริย์อย่างยิ่งอยู่ในตัวมันเอง (Buddhadasa, 2006 : 134-128)

ฤทธิ์แม้จะทำได้ท่านก็ไม่สนับสนุน หลักพระศาสนาวางไว้แล้ว เราต้องช่วยกันรักษาหลักพระศาสนาไว้โดยปฏิบัติให้ถูกต้อง อุบาสกอุบาสิกา

ที่ดีต้องไม่ตื่นข่าวมงคล คนที่ตื่นข่าวมงคลนั้น เวลา มีเสียงเล่าข่าวลือเกี่ยวกับความหลังศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ก็ตื่นตามกันไป ก็ไม่สามารถเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ดีได้ ถ้าไม่เป็นผู้ตื่นข่าวมงคลก็จะเป็นคนมีเหตุมีผล ตั้งอยู่ในหลักพระศาสนา ตั้งใจทำการตามเหตุผลด้วยความเพียรพยายาม ฝึกฝนพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าพัฒนา ถ้าอยากมีฤทธิ์ก็ฝึกตัวให้มีฤทธิ์ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า เธอก็ทำได้แล้ว ทำไมจะต้องไปรอให้คนอื่นทำฤทธิ์ให้ เราพัฒนาตัวเองได้ ฉะนั้น ถ้าเราต้องการมีฤทธิ์เราก็ฝึกตัวเองพัฒนาตัวเองให้มีฤทธิ์ได้ แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้สรรเสริญในเรื่องนี้ เพราะว่าการมีฤทธิ์ไม่ได้ทำให้หมดกิเลส ทางแห่งการมีฤทธิ์กับทางแห่งการหมดกิเลสไม่ใช่ทางเดียวกัน ผู้หมดกิเลสอาจจะมีฤทธิ์ด้วยก็ได้ หรือผู้มีฤทธิ์อาจจะมีกิเลสมากก็ได้ ถ้าคนหมดกิเลส มีฤทธิ์ก็เป็นผลดีเพราะท่านจะใช้เทคโนโลยีแห่งฤทธิ์ในทางที่เป็นประโยชน์เป็นเครื่องมือหรือเป็นอุปกรณ์ในการทำงานได้ (P.A. Payutto, 2015 : 38-42) การไม่ถือนามคน ตื่นข่าว คือ เชื้อกรรมไม่เชื่อมงคลภายนอก พระพุทธเจ้าทรงเป็นกรรมวาที วิริยวาที คือ ทรงสอนว่าสุขทุกข์ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับกรรมคือ การกระทำ ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จขึ้นอยู่กับความเพียร พระพุทธศาสนา จึงเป็นกรรมวาที วิริยวาที ไม่ใช่ลัทธิอ้อนวอน พระพุทธเจ้าตรัสว่า ถ้าอ้อนวอนเอาได้ ใครเล่าจะพลาดจากสิ่งที่ตนต้องการ เพราะทุกคนมีสิทธิอ้อนวอน ฝรั่งให้เกียรติพระพุทธศาสนาว่า A Do-It-Yourself-Religion หมายความว่า เป็นศาสนาที่ท่านต้องทำด้วยตัวท่านเอง ไม่ใช่อ้อนวอนเอาได้ (Inthasara, 2011 : 101)

ทัศนะของผู้อ่านความในบทนี้ ผู้แต่งได้นำเอาเรื่องการแยกให้ชัดเจนระหว่างพระอริยะกับผู้วิเศษมาขยายความให้เข้าใจได้มากยิ่งขึ้น ทำให้ทราบว่าพระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญ อนุศาสนีปาฏิหาริย์เนื่องจากเป็นคำสอนที่ทำให้ผู้ฟังและนำไปปฏิบัติบรรลุนิพพาน เป็นพระอริยะเป็นพระอรหันต์ได้ ซึ่งในเรื่องนี้ท่านพุทธทาสภิกขุได้ให้ความเห็นเช่นเดียวกับผู้แต่ง และได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมในเรื่องปาฏิหาริย์ว่าแท้จริงแล้วหากเราเข้าถึงหลักธรรมะปาฏิหาริย์ทุกอย่าง ย่อมมีอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้วการเป็นอุบาสก อุบาสิกาที่ตื้นตื้นต้องไม่ถือมงคลตื่นข่าวเกี่ยวกับความลึกลับศักดิ์สิทธิ์ปาฏิหาริย์การปฏิบัติตน เพื่อให้เข้าถึงการเป็นผู้มีปัญญาพัฒนาตนเองได้ ไม่ใช่คอยความหวังจากผู้มีฤทธิ์ ซึ่งจะเห็นว่า ผู้แต่งอธิบายได้ชัดเจนทำให้ผู้อ่านเริ่มมองเห็นและเข้าใจความหมายของคำว่า ศรัทธาวิปริตได้แล้ว เนื่องจากผู้แต่งได้เรียบเรียงเนื้อหาได้เป็นอย่างดีโดยเริ่มใส่เนื้อหาให้เข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ ในขณะเดียวกันก็เรียงลำดับขั้นตอนไว้ให้เข้าใจได้อย่างไม่ขาดตอน

7. หัวข้อที่ 7 การทำความดีอย่างพระโพธิสัตว์ : ฝึกทำความดีให้ชินจนเป็นธรรมดา นั้นแหละจะเป็นคนที่เรียกว่ามีวาสนาดี พระโพธิสัตว์คือท่านผู้บำเพ็ญบารมี เพียรพยายามประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างยวดยิ่ง เพื่อจะได้เป็นพระพุทธเจ้า ฝึกฝนพัฒนาตนเองเต็มที่ อุทิศตัวให้แก่คุณธรรม อุทิศตนให้แก่ผู้อื่นโดยไม่มีความเห็นแก่ตัว เสียสละได้แม้แต่ชีวิตของตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น พระโพธิสัตว์ทำความดีตามที่ยึดถือและเข้าใจกันว่าสูงเลิศที่สุดตามที่หมู่มนุษย์ตกลงยอมรับกัน เมื่อยึดถือในความ

ดีที่ท่านก็พยายามทำความดีนั้นให้เต็มที่ถึงที่สุดความดีของพระโพธิสัตว์ จึงเป็นความดีตามที่ยึดถือกันในโลกมนุษย์ (P.A. Payutto, 2015 : 42-45) พระโพธิสัตว์เป็นผู้ทำประโยชน์ในการปลดปล่อยสรรพสัตว์ให้หลุดพ้นจากต้นเหตุ นำพาสรรพสัตว์ไปสู่ความเป็นพุทธะ ด้วยการทำสัตย์ปฏิญาณ 4 ประการ และบำเพ็ญบารมี 6 เป็นตัวนำทาง (Thitapanyo, 2015 : 138) พระโพธิสัตว์เป็นสัตว์ที่ยังข้องติดอยู่ในโลก คือยังเป็นสัตว์โลก เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ก็เป็นมนุษย์จำพวกที่มีปัญญาสูงสามารถใช้ปัญญาที่มากับความเกิดอบรมทวีปัญญาให้มากขึ้น สร้างความเจริญต่างๆ ให้บังเกิดขึ้นทั้งภายนอก ภายใน ภายนอกคือ สร้างบ้านเมืองภายในคือ อบรมปัญญาในจิตใจที่มีอยู่เป็นพื้นให้เจริญยิ่งขึ้น จนถึงเจริญที่สุด พระโพธิสัตว์ทรงบำเพ็ญบารมีเพื่อความตรัสรู้ (Suvutthanamahatheta, 2001 : 31)

การฝึกตัวเองจนชินเป็นเรื่องติดตัวไม่ใช่เป็นไปโดยธรรมดาแท้ๆ ถ้าเราทำอะไรให้จริงจังฝึกฝนทำอยู่เสมอ ก็จะสะสมติดตัวจนเรียกได้ว่าเป็นธรรมดาของเราในความหมายแบบมนุษยปุถุชน สิ่งสำคัญในหมู่มนุษย์ก็คือ ถ้าจะทำความดีอะไรแล้วทำให้จริง ทำให้เป็นลักษณะประจำตัวทำให้เป็นนิสัยทำให้เป็นวาสนา วาสนาไม่ได้มีความหมายอย่างที่เข้าใจกันในภาษาไทย วาสนา คือความเคยชินที่สั่งสมอบรมมาจนเป็นลักษณะประจำตัวเป็นตัวกำกับและกำหนดวิถีชีวิตของคน (P.A. Payutto, 2015 : 54-57) วาสนา แปลว่าความอยู่ตัว ในการปฏิบัติความดีทุกอย่างต้องเริ่มตั้งแต่การหัดทำ ที่ยังไม่สะดวกยังไม่คล่องก็ยังไม่มี

วาสนาคือยังไม่อยู่ตัว จนถึงเมื่อสะดวกเมื่อคล่อง และการทำความดีนั้นๆ ไม่ขัดข้องก็มีวาสนาในการทำความดีนั้นๆ (Suwutthanamahatheta, 2001 : 36-37)

ทัศนะของผู้อ่าน เนื้อความในตอนนี้อาจมีความต่อเนื่องจากเรื่องทั้งหมดที่ได้อ่านมาแล้ว ผู้แต่งต้องการสื่ออะไร เมื่ออ่านต่อไปเรื่อยๆ ก็เข้าใจได้ว่า ผู้แต่งเริ่มขยายความในเรื่องของพระโพธิสัตว์ให้เข้าใจว่า พระโพธิสัตว์ท่านทำความดีตามที่ยึดถือกันอยู่อย่างที่เราเข้าใจกันว่าสูงเลิศที่สุดตามที่หมู่มนุษย์ตกลงยอมรับกัน ซึ่งในเรื่องนี้ สมเด็จพระญาณสังวรฯ ได้แสดงทัศนะว่า พระโพธิสัตว์เป็นสัตว์โลกจำพวกที่มีปัญญาสูง สามารถใช้ปัญญาสร้างความเจริญ ให้เป็นประโยชน์กับสัตว์ร่วมโลก เราจึงควรที่จะเอาแบบอย่างพระโพธิสัตว์ด้วยการฝึกฝนทำความดี ทำให้สม่ำเสมอจนเป็นวาสนาทำบ่อยๆ ทำจนเป็นนิสัย สรุปได้ว่าเนื้อความในบทนี้ ผู้แต่งต้องการสื่อให้รู้ว่า พุทธศาสนิกชนซึ่งเป็นสัตว์โลกเช่นเดียวกับพระโพธิสัตว์ ควรนำเอาการทำความดีอย่างพระโพธิสัตว์มาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เมื่อเข้าใจคำว่าศรัทธาวิปริตดีแล้ว ปุณฺชนคือ คนที่หนาแน่นไปด้วยกิเลสมีกิเลสมาก ยังไม่เป็นอริยบุคคลหรือ พระอริยะ การบรรลุเป็นพระอรหันต์นั้น ยังทำได้ยากก็ควรพิจารณาในเรื่องปณิธานของพระโพธิสัตว์เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติในการทำความดี

8. หัวข้อที่ 8 จะกำหนดทิศในการปฏิบัติ เมื่อเอาวัตรมาเสริมศีล จะพัฒนาได้ผลดี ต้องเป็นคนมีปณิธาน ในการทำความดีนั้นต้องมีแนวทางมีจุดเน้นหรือตั้งเป้าไว้ นอกจากมีศีลแล้วต้องมีวัตร

ด้วยการตั้งปณิธาน ก็เพื่อฝึกฝนตนเองในการทำความดีให้สำเร็จและก้าวหน้า เรายังไม่ถึงขั้นของพระอรหันต์ ที่จะทำความดีอย่างเป็นไปเอง โดยธรรมชาติ เพราะฉะนั้นวัตรกับปณิธาน จะช่วยเราในการที่จะก้าวหน้าไปในการบำเพ็ญไตรสิกขา คนที่ได้หลักอย่างนี้แล้ว จะไม่แกว่งไกวไปกับเรื่องมงคลต้นข้าว เรื่องขลัง ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิ์เดช เมื่อรู้เข้าใจและปฏิบัติอย่างนี้แล้ว ก็อยู่กับหลักที่เป็นเนื้อตัวของพระพุทธศาสนา ประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องเอาใจใส่ฝึกฝนพัฒนาชีวิต ฟังธรรม ศึกษาธรรม เรียนรู้หลักธรรม ทั้งพระวินัย และคำสอนพื้นฐานของพระพุทธเจ้าแล้วยึดถือหลักกรรม เอาการกระทำเป็นเครื่องนำมาซึ่งผลสำเร็จ ด้วยการใชสติปัญญา เพียรพยายามให้ตรงกับเหตุปัจจัยไม่ต้นข้าวมงคล ไม่เอาพระศาสนาไปขึ้นต่อบุคคล มีหลักอยู่กับตัวและพระศาสนาที่อยู่กับเรา ตัวเราก็ก่อต่อพระศาสนา ตัวเรากับพระศาสนาก้าวหน้าไปด้วยกัน ก็จะเป็นความเจริญมั่นคง เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขทั้งแก่ชีวิตของเราเองและแก่สังคม (P.A. Payutto, 2015 : 57-63) วัตร หมายถึง หน้าที่ กิจพึงทำการปฏิบัติ (Duangkaew, 2004 : 855) ศีล คือ ข้อบัญญัติ ทางศาสนา ความประพฤติที่ดี (Duangkaew, 2004 : 889) ปณิธาน คือ ตั้งใจไว้ ตั้งมั่นไว้ (Duangkaew, 2004 : 490) จากคำจำกัดความของคำว่า “วัตร” “ศีล” และ “ปณิธาน” เมื่อนำทั้งสามคำมารวมกันแล้วก็เข้าใจได้ว่า เมื่อชาวพุทธเข้าใจหลักการของพุทธศาสนาแล้ว การที่จะก้าวหน้าในทางปฏิบัติได้นั้น ต้องมีปณิธาน คือ เมื่อตั้งความปรารถนาไว้แล้วก็ให้ตั้งใจปฏิบัติ ประพฤติตนอยู่ในศีลเป็นกิจวัตรด้วยความประพฤติปฏิบัติ

อันติงาม เมื่อเข้าใจและปฏิบัติได้ดังนี้แล้วก็จะได้ว่า
ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริงไม่มีศรัทธาวิปริตต่อไป

ทัศนะของผู้อ่าน ท้ายที่สุดสรุปความได้ว่า
ผู้แต่งกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพุทธศาสนา และ
ความเชื่อที่ผิดหลักอันเป็นที่มาของศรัทธาวิปริต
โดยผู้แต่งได้อธิบายขยายความให้ผู้อ่านได้รู้และ
เข้าใจอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ทำให้สามารถ
แยกแยะความเป็นไปต่างได้ เมื่อรู้และเข้าใจแล้ว
ก็ให้ลงมือประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยการ
ทำความดี การจะพัฒนาความดีนั้นต้องมีปณิธาน
เพื่อให้การปฏิบัติได้ผลดีและมีศรัทธาต่อพระพุทธ
ศาสนาที่ถูกต้องอันจะเป็นการสืบทอดพระพุทธ
ศาสนาให้คงอยู่คู่เมืองไทย ไม่มีศรัทธาวิปริตต่อไป
เมื่ออ่านจบทั้งเล่มแล้วทำให้รู้และเข้าใจในสิ่งที่
ผู้แต่งต้องการสื่อเรื่องราวตามชื่อเรื่องของหนังสือ
เล่มนี้คือ คำว่า “เมืองไทยจะวิกฤต ถ้าคนไทยมี
ศรัทธาวิปริต” ได้อย่างชัดเจน

4. สรุปจุดเด่นและข้อควรพิจารณาโดยรวม

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ ผู้แต่งได้ตั้งชื่อ
เรื่องไว้น่าสนใจ ในส่วนเนื้อหาผู้แต่งคือ พระพรหม

คุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้บรรยายด้วยภาษาที่
เรียบง่าย เรียงร้อยเหตุการณ์ไปตามลำดับ ทำให้
ผู้อ่านสามารถจินตนาการเรื่องราวเหตุการณ์
เห็นภาพได้ชัดเจน และเข้าใจได้แจ่มชัด แสดงให้
เห็นถึงความมีอัจฉริยภาพในด้านความคิดที่
ละเอียดรอบคอบละเอียดคม ความสามารถในการจัด
กระบวนการความคิดอย่างเป็นระบบของผู้แต่ง
มีเทคนิคที่ชวนให้ผู้อ่านได้อ่านด้วยความสนใจ
ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ ส่วนข้อที่ควร
นำมาพิจารณาของหนังสือเล่มนี้ มีเพียงเล็กน้อย
ดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้น คือ ภาพบนหน้าปก
หนังสือที่ดูสับสน ไม่มีการสื่อความหมาย และความ
เข้าใจที่ชัดเจนเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับชื่อ
เรื่อง ซึ่งในทัศนะของผู้อ่านมีความเห็นว่า หากมีการ
พิมพ์ครั้งเผยแพร่ในครั้งต่อไป ควรจะได้มีการ
ปรับปรุงในส่วนนี้เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในหนังสือ
เล่มนี้ให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นหนังสือที่มีเนื้อหา
สาระน่าสนใจ และเป็นประโยชน์อย่างมากต่อ
พุทธศาสนิกชนที่จะได้นำความรู้ ความเข้าใจที่
ถูกต้องไปใช้ให้เป็นประโยชน์กับการดำเนินชีวิต
ต่อไป

References

- Buddhadasa Phikkhu. (2006). *The Liberation*. Bangkok : Thamasapa.
- Buddhadasa Indapañño. (2009). *Handbook for Mankind*. Bangkok : Pimdeekanpim.
- Inthasara, W. (2011). *Faith and Wisdom in Buddhism*. Bangkok : Thamada Publisher.
- Phra Brahmaganabhorn (P.A. Payutto). (2015). *Thailand will be Crisis if Thai People have a Faith in Warp*. Bangkok : Plitham Publisher.
- Phramaha Mit Thitapanyo (Wanyao). (2017). *Essence of Neo-Buddhist Movements in Contemporary World*. KhonKaen : Klangnanawitthaya.

_____. (2015). *Mahāyāna Buddhism*. KhonKaen: Klangnanawitthaya.

Suphaseath, A. (2005). *Noble : Guide to Enlightenment*. Bangkok : Thammasakul Research Institute.

Thamapramooth. (2006). *Following the Buddhadasa's Sector Principles*. Bangkok : Thamasapa Bunluaetham Institute.

